

Musí mít pes vlohy k poslušnosti?

Slyšela jsem názor, že hezkou poslušnost může předvádět pouze pes, který má k tomu vlohy. Co vy na to?

S podobným názorem jsem se již také několikrát setkal. Slýchávám to obvykle v souvislosti s mým Oskarem, ale k tomu se ještě dostanu. Nejprve se pokusme nad uvedeným názorem zamyslet.

Zrekapitulujme si, které prvky či cviky obsahuje poslušnost např. v řádu IPO. Když to poněkud zjednoduším, tak v poslušnosti pes chodí normálním krokem, klusem, pomalou chůzí, zaujímá polohu vsedě, vleže, ve stoje. Přináší odhozený předmět (aportovací činku), a to na volném terénu i přes překážku, na závěr běží rovně a zaujme polohu vleže. Na začátku nebo na samém konci poslušnosti je pes odložen, což znamená, že jen leží na místě. Když se zamyslíme, tak na první pohled každý vidí, že všechny vyjmenované činnosti pes umí sám od sebe; jsou mu vrozené! Jenomže... **Obtížnost poslušnosti tedy nespočívá v neschopnosti psa provádět uvedené činnosti, ale v tom, že uvedené činnosti musí provádět nejen na naše povely, ale ještě k tomu rychle, přesně, ochotně a radostně.** A v tom jsou právě ta největší úskalí poslušnosti. Každý pes je individualita s různým typem povahy, která ovlivňuje nejen tvorbu podmíněných reflexů, ale i okamžitou reakci – odpověď organismu na vnější podněty – např. při výcviku. Jen pro úplnost si připomeňme, že základním typem je choleric, sangvinik, flegmatik a melancholik. Nechtěl bych se zde pouštět do – pro většinu čtenářů – nezávazné teorie. Stačí, když si uvědomíme, že každý pes, obdobně jako u lidí, je jiné povahy. Ne všichni si uvědomují a hlavně respektují při výcviku individualitu svého psa. **Jen stěží můžeme mít úspěch, pokud neznáme přirozené chování svého psa, jeho psychologické schopnosti a reakce na různé podněty.** A právě tady je začátek, případně konec, našich úspěchů či neúspěchů při výcviku poslušnosti.

Kromě výše uvedených základních povah je pro výcvik velmi důležitým faktorem postavení psa ve smečce, resp. míra jeho sebevědomí a hlavně stupeň dominance psa.

U psů s nízkým stupněm dominance, resp. u psů submisivních (poddajných, snadno se podřizujících psovodovi) je výcvik poslušnosti relativně velmi snadný. V principu se tyto psi výcviku nebrání a snaží se „pánečkovi“ vyhovět a zavděčit se. V těchto případech se vžiló úslolí „pes cvičí pro radost svého pána“. U submisivních psů to funguje, ale jen za předpokladu, že psovod dokáže respektovat jeho povahové rysy a tomu přizpůsobit metodiky výcviku. Kromě jiného je u těchto psů nutno počítat s určitou „měkkostí“ vůči psovodovi; to znamená, že síla

podnětů (podmíněných a hlavně nepodmíněných) nesmí být příliš silná a psovod musí pečlivě zvažovat, jaký tlak na psa při výcviku (a nejen při výcviku) může vyvíjet. Pokud psovod postupuje metodicky správně a správně volí výcvikové metody, pak je takový pes schopen podat vrcholný výkon, tzn., že cvičí nejen přesně a rychle, ale ochotně a radostně.

U psů sebevědomých s výrazným stupněm dominance (nepoddajnost, schopnost prosazovat vlastní vůli) je výcvik v poslušnosti o poznání obtížnější. Tito psi se jen neradi podřizují a je těžké je přimět k dobrovolné spolupráci při výcviku. Pokud narazíte na skutečně hodně dominantního jedince, mnohdy se může situace jevit až neřešitelná. Na první pohled se může zdát, že přeháním, ale pokud chceme po dominantním psovi srovnatelné výkony jako u psa submisivního, pak opravdu nepřeháním. Někteří psovodi začnou podobný typ psů tzv. lámat; to znamená, že si začnou silou (silnými nepodmíněnými podněty – pro jednoduchost si představme pojem „velké násilí“) prosazovat svoji vůli. Při tomto způsobu výcviku hrozí akutní a reálné nebezpečí, že s tímto způsobem výcviku nejen nedosáhnete dokonalé poslušnosti, kterou budou diváci obdivovat, ale pes vás buď bude napadat, a vy se ho raději zbavíte (najdete mu jiného psovoda a nebo ho navždy uspíte), a nebo ho tzv. zlomíte. V podobných případech vám bude cvičit buď velmi nespolehlivě, nebo cvičit bude, ale pomalu a velmi neochotně, nezřídka i s projevem bážlivosti. Než začnete cvičit podobným způsobem, velmi pečlivě si to rozmyslete, protože váš vzájemný vztah se psem nelze vrátit k důvěře a pochopení. Každý, i ten nejdominantnější pes, se dá tzv. zlomit, ale již nikdy vám nebude předvádět rychlou a radostnou poslušnost, za kterou by vám diváci zatlaskali a vy v konečném hodnocení mohli obdržet známku „výborně“.

Jak jsem již nastínil v úvodu, i já se občas setkávám s nářkem některých psovodů, jak to mají těžké a že mě je hej, když Oskar má pro poslušnost vlohy. Kdyby tito psovodi věděli, že všechno je úplně jinak, tak by takto nemluvili.

Oskar byl od začátku velmi sebevědomý a dominantní pes, který se absolutně nechtěl podřizovat. Od prvního dne nesnášel jakoukoli, byť nejmenší manipulaci a byl velmi samostatný. Na jakoukoli úpravu rukama do správné polohy reagoval úhybem těla a velkou neochotou podobné „procedury“ absolvovat znovu. O problémech s aportováním ani nemluvě; o tom jsem již psal několikrát. Když jsem chtěl, aby např. ke mně přibíhal rychleji, začal jsem před ním utíkat. Když i v jeho sedmi měsících bylo evidentní, že mě nikdy nedohoní, a to jsem určitě neběhal jako Usain Bolt, začal jsem občas propadat trudnomyslnosti, že Oskar bude pes, kterého nikdy nevyvcvím. Když už to vypadalo opravdu kriticky, řekl jsem si, že to přeci není možné, abych si s ním neporadil. Začal jsem více pozorovat svého psa, snažil se ho pochopit a vcítit se do jeho duše. Zároveň jsem se intenzivně věnoval metodice výcviku a zkoušel přijít na to, jak ho přimět k ochotě cvičit. Teď se tomu už směji, ale tenkrát mi do smíchu nebylo. Postupně se mi podařilo Oskarovi „zahrát na tu správnou strunu“ a výsledky se začaly postupně dostavovat. Najednou začal být nejen rychlý, ale začal cvičit ochotně a s radostí. Postupně se mu naše cvičení zalíbilo natolik, že se ho každý den dožaduje.

Mohu tedy z vlastní zkušenosti říci, že i silně dominantní pes je schopen předvádět solidní poslušnost. Důležité však je, zda my psovodi jsme schopni přizpůsobit své výcvikové metody individualitě svého psa a pracovat na sobě. Jsem toho názoru, že pokud chceme dosahovat v poslušnosti vrcholných výkonů, musíme pracovat především na sobě, na svých vlastnostech, dokázat pochopit psychiku svého psa, neustále se sebevzdělávat a neustále hledat ty nejlepší výcvikové metody a postupy. Dovolím si tvrdit, že **za úspěchem v poslušnosti je tak z 95 % práce na sobě a jen z 5 % práce na psovi!** Víím však, že v běžné praxi je to úplně obrácené; tedy že především „mordujeme“ psa a na sobě téměř vůbec nepracujeme, případně jen trochu, a to ještě vesměs nevědomky. Příliš se přitom spoléháme na svůj cit a myslíme si, že cvičit psa je přeci tak jednoduché. Pokud nepochopíme a neuvědomíme si tuhle skutečnost a disproporcii, nikdy nemůžeme dosáhnout v poslušnosti vrcholného výkonu. Tím ale nemám na mysli body na zkoušce, ale výkon předvedený na vrcholné akci. Pokud máme psa, který má velké vlohy pro pachové práce nebo pro obranu, můžeme v těchto disciplínách dosahovat solidních výsledků, i když jako psovodi svému psovi moc nepomůžeme k rozvoji těchto vloh. Ale v poslušnosti je to jiné; jak jsem již psal, každého psa musíme naučit provádět jednotlivé činnosti na náš povel, rychle, přesně, ochotně a radostně. Z toho logicky vyplývá, že **právě cvičení poslušnosti klade velké nároky na naše schopnosti a odbornost.**

Ladislav Mach ■

Foto: Hana Toušková